

Az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program (2007-2013) félidei (mid-term) értékelése

Készítette a HUNGARICUM konzorcium (konzorciumvezető: MTA RKK)

A Tanács Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alapról szóló 1698/2005/EK rendeletének 84-86. cikkei előírják, hogy 2010-ben a folyamatos értékelés keretében félidős értékelést kell készíteni. ennek keretében készült el az „Új Magyarország Vidékfejlesztési Program (2007-2013)” félidei értékelése, melynek célja, hogy hozzájáruljon a Program eredményesebb és hatékonyabb folytatásához. Az értékelés a programvégrehajtás, az eredmények, és a hatások vizsgálatán keresztül megalapozza a program esetleges kiigazítását és inputokat szolgáltat a soron következő stratégiai tervezési és programozási ciklus számára. Az értékelési tevékenység az EMVA források jövőbeni allokációjának ésszerűségét, valamint, az eredmények nyilvánosságán keresztül, az átláthatóság és az elszámoltathatóság biztosítását szolgálja. Az ÚMVP félidejét megelőző időszak tanulságainak feldolgozása mellett az értékelés célja az is, hogy a független szakértők által olyan hasznosítható javaslatok kerüljenek megfogalmazásra, amelyek az összegyűjtött információk alapján kialakított következtetéseken alapulnak.

1.1. A JELENTÉS FELÉPÍTÉSE

- Az **első fejezet (Bevezetés)** bemutatja az értékelés célját, illetve a jelentés felépítését.
- A **második fejezet** az értékelés kontextusát világítja meg **az értékelés kereteinek** jellemzésével.
- A **harmadik fejezet** a megállapítások ellenőrizhetőségének biztosítása céljából, átfogó jelleggel bemutatja az **értékelés módszertanát**.
- A **negyedik fejezet** a teljes program, az egyes tengelyek és az intézkedések **átfogó (lényegi) értékelését** mutatja be.
- Az **ötödik fejezet** a megállapítások, elemzések alapján kialakított **következtetéseket, javaslatokat** mutatja be és választ ad a teljes program szintjén releváns kötelező értékelési kérdésekre.

Az értékelés átfogó megállapításai

1. tengely

Az intézkedéscsoporton és az egész I. tengelyen belül meghatározó volt a 121-es (Mezőgazdasági üzemek korszerűsítése) intézkedés szerepe, amely **76%-át** teszi ki a tengelyen belül megítélt támogatásoknak. Az erdészeti alágazat fejlesztését célozta az Erdők gazdasági értékének javítása (122) intézkedés, amelyben a félidei értékelésig Az erdészeti célra használt géppark fejlesztéséhez és korszerűsítéséhez nyújtandó támogatás

jogcím indult el. Ebben 4 586 432 127 Ft értékben történt kötelezettségvállalás 139 kedvezményezett felé, a többi gépbszerzési támogatásra jellemző hatások mellett. a munkaerő változása szempontjából releváns jogcímek tervezett létszámváltozásának összesítése alapján 5097 fő létszámcsökkenés várható a tengely beruházásai nyomán, ha a támogatottak a projekteket a terveik szerint valósítják meg.

2. tengely

A II. tengelyben a legnagyobb forrást a 214 Agrár-környezetvédelmi kifizetések intézkedés kötötte le, 228 343 334 978 Ft kötelezettségvállalással. **Az intézkedés 21 célprogramot** hirdetett meg, amelyből 9 az ország teljes területén (horizontális célprogram), 12 pedig csak kijelölt területeken volt elérhető (zonális célprogram). Az intézkedés összesen 1 151 100 hektárnyi területet támogatott. Látható, hogy az új program több mint 40%-os forráslekötés mellett 12 %-al kevesebb területi érintettséget, illetve 32%-al kevesebb gazdálkodó bevonását eredményezte mint a Nemzeti Vidékfejlesztési Terv (NVT) hasonló programja. Az intézkedés hatásosságát jelentős mértékben befolyásolták a lebonyolítás eljárásrendi és szervezési anomáliái. **Az intézkedés támogatási logikája és a nehezen áttekinthető előírásrendszer elfedte a gazdálkodók előtt a valódi célokat** és ezért - élve a lehetőségekkel - a gazdálkodók a bevétel-költség arány mentén mérlegelve választották a számukra legkedvezőbb támogatási portfóliót. Összességében az AKG intézkedésről megállapítható, hogy – még kevésbé sikeres célprogramjai esetében is – **jelentős mértékben hozzájárult ahhoz, hogy a környezeti szempontok fontossága széles körben elfogadottá váljon.**

3. tengely

Az ÚMVP III. tengelye (A vidéki élet minősége és a vidéki gazdaság diverzifikálása) egyszerre tűzte ki célként a vidéki gazdaság diverzifikációját valamint a vidéki területeken az életminőség javítását.

Összességében megállapítható, hogy a tengely intézkedései a vidéki lakosság problémái közül többet is felvállaltak, ugyanakkor természetesen egyik problémakör teljeskörű feloldása sem volt lehetséges a rendelkezésre álló források korlátossága és a megvalósítás elhúzódása miatt.

A tengely értékelése kapcsán fontos jellemezni az eljárásrendet is, mert a vidékfejlesztés esetén a támogatások tényével egyenértékű hatást vált ki azok megvalósításának módja. **Az eljárásrend sajnos nem biztosított kellő teret a helyi szereplők döntéshozatalba történő bevonására, kevésbé épített a partnerség elvére.**

4. tengely

A IV., LEADER tengely legfőbb célja az ÚMVST szerint a térségi szintű vidékfejlesztési koncepciók kialakításának, illetve azok helyi fejlesztési stratégiába való beilleszté-

sének és megvalósításának ösztönzése. Ezáltal a tengely támogatása elősegíti az összes intézkedéscsoport intézkedéseinek összevonását és **területi koherenciáját**, és ösztönzi a helyi vidékfejlesztési stratégiák kialakításához és megvalósításához szükséges helyi humán kapacitás fejlesztését. Az intézkedés a gyakorlatban az előzetes elképzelésekhez és az EU-s normákhoz képest is jelentős eltérésekkel működött. Az egyik legnagyobb eltérés a finanszírozás mértékében és elérhetőségében van. A feltáró munka tapasztalata szerint a pályázatkezelés feladatainak HACS-okra delegálásával az akciócsoportok erőforrásainak jelentős részét a kérelem- és pályázatkezelési feladatok ellátására fordították. A helyi akciócsoportok nagy része helyi kis MVH-ként kezdett működni, eltekintve a valós kifizetések lebonyolításától. **A Programban foglaltakkal ellentétben** az akciócsoportoknak rendkívül kevés energiája, ideje és figyelme maradt az előrehaladási folyamatban történő önértékelésre, a HVS mentén történő **valós fejlesztő tevékenységekre, ösztönző és hálózati feladatok teljesítésére, a partnerség aktivizálására, a passzívabb társadalmi csoportok bevonására, a LEADER kulcsszempontjait magukon hordozó projektek generálására.**

